

Başkan Akçay, Türkiye'nin Kanayan Yarasına Parmak Bastı

Kayıt Dışı Ekonominin ülkemizde her geçen gün daha fazla büyüyen bir tehlike olduğunu vurgu yapan GTSO (Gümüşhane Ticaret ve Sanayi Odası) Başkanı İsmail Akçay, kayıt dışı ile mücadele konusunda acilen yapısal reformların hayata geçirilmesi gerektiğini söyledi.

Kayıt Dışı Ekonominin tüm dünyada varlığını gösterdiğini belirterek, ülkemizin de kayıt dışı ekonomiden dolayı zarar gördüğünü ifade eden GTSO Başkanı İsmail Akçay; 'Maliye Bakanlığımız, kayıt dışı ekonomiyle mücadeleyi her zaman öncelikli çalışmalarını arasına almış ve bu doğrultuda bir uygulamayı da hayata geçirmiştir.

Ancak kayıt dışı ekonomi, halen günlük ekonominin en önemli sorunu olarak karşımızda durmaktadır. Mevcut imkanlar ile denetim ve kontrollerin de sistematik bir şekilde uygulanmaya çalışılması kayıt dışı ekonomi ile mücadelede yeterli olmamıştır. Bundan dolayı da kayıt dışı ekonomi ile daha etkin bir şekilde mücadele edebilmek için yapılan reformların, daha fazla geciktirilmemesi ve etkin bir şekilde hayata geçirilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Burada asıl gündemimizin sorunun kaynağı olan bataklığı kurutmak olduğunu bilmeli ve bu alana yönelmeliyiz. Cazip olan şeyler her zaman daha çok yaşam alanı bulur. Ticaret erbabının gereğinden fazla yükümlülükleri ve sorumlulukları, yetkililerinde iş yapıyormuş gibi görünmeleri işin kaynağına inmek için sorumluluk almamaları, yapılan yetersiz uygulamalar, kayıt dışısını gerçek hayatta daha cazip hale getirmektedir.

Sonuç olarak ülkemizde önemli ölçüde vergi kayıpları oluşurken, kayıt dışı ekonomi, kayıtlı ekonomiyi cezalandırmakta, büyük oranda haksız rekabet ortamı yaratmaktadır.

Gelişen teknoloji, hızla artan ve değişen insan ihtiyaçlarını karşılamak için Globalleşen dünyada ticaretin şekli, yolu, sektörün hızla çeşitlenerek değişirken bu değişim hızına yetişemeyen yapısal reformların ise daha hızlı uygulanması gerektiğini düşünüyorum.

Kayıt dışı ekonomi, bütün dünyada Gayri safi yurtiçi hasıla oranlarında değişiklikler gösterse de varlığını sürdürmektedir.

2000 yılında yapılan bir çalışmada, gelişmiş ülkelerde kayıt dışı oranı ortalama %15 civarındadır. Asya ve Afrika ülkelerinde kayıt dışı % 70 lere kadar

çıkılmaktadır. Türkiye için hesaplanan oran % 32 ile genel olarak Asya grubu ve OECD ülkeleri (Türkiye, ABD, Kanada, Fransa, Hollanda, Belçika, Lüksemburg, Almanya, İtalya, Portekiz, İngiltere, Danimarka, İrlanda, Yunanistan, İsviçre, Avusturya, İsveç, Norveç, İzlanda, İspanya, Japonya, Finlandiya, Avusturalya, ve Yeni Zelanda) ortalamasının üzerindedir.

OECD' nin kayıt dışı ile ilgili olarak uluslararası kabul görmüş tanımlarında Türkiye için iki önemli alan üzerinde çalışılması gerekir.

1. Resmi olmayan, yeraltı ekonomisi (Enformel Ekonomi) faaliyetleri yasal olup, kayıtlı olmayan beyan dışı ekonomi
2. Yasa dışı, suç ekonomisi (İllegal Ekonomi) üretimi, bulundurması, satışı hukuken yasaklanmış olan her türlü mal ve hizmetin ticaretinin yapılması

Özetin özeti olarak ekonomiye baktığımız zaman,

İllegal ve Enformel ekonomi Yasalara Uygun Kayıtlı Faaliyet Gösteren (Formel)Sektörün en büyük rakibi olarak hayatını hızla devam ettiriyor.

OECD ülkelerinde kişisel gelir vergilerinin GSYİH içindeki payları ortalama %11.4 iken bu oran Türkiye de % 5,6 dir. Bu ülkemiz adına olumsuz bir gelişmedir.

OECD ülkelerinin ortalamasının altında kalmışız. Gelişmiş ülkelerde, kişisel gelir vergisinin toplam vergiler içerisindeki payı ortalama %25 iken Türkiye' de kişisel gelir vergilerinin toplam vergiler içerisindeki payı % 13,9 unu temsil ettiği görülüyor. OECD ülkelerinin ortalama %25 olduğuna göre ülkemizdeki kişisel gelir vergisinin, toplam vergiler içerisinde düşük bir paya sahip olduğu görülmektedir. Görülüyor ki ülkemiz de vergilerin çoğunluğu harcamalar üzerinden alınıyor.

2013 yılında Almanya'nın toplam nüfusunun %32 si kişisel gelir vergisi mükellefi iken, ülkemizde bu oran % 2,3 tür.

85 milyon nüfusa sahip ülkemizde ise bu oranın yaklaşık 4 milyon mükelleften % 4,5 olduğu görülüyor. 35 OECD ülkesi arasında, Türkiye 30. sıradadır.

Daha çok parametrelerle, bu örnekleri çoğaltabiliriz. Benim esas üzerinde durmak ve dikkat çekmek istediğim yukarıda ifade ettiğim iki alan, ülkemizin öncelikli meselesi olmalıdır.

'Enformel Ekonomi ve İllegal Ekonomi'

Maliye bakanlığımız, çeşitli düzenlemeler yapıyorsa da, piyasadan beklenen hedefe ulaşılmadığı görünüyor. Formel Ekonomi (Yasalara uygun kayıtlı faaliyet gösteren sektör) bu şartlar altında, illegal ve enformel ekonomiyle rekabet edemez bir ortama doğru gidiyor. Bu haksız rekabet kanayan bir yara olarak formel ekonomiye kan kaybettiriyor, ülkemize darbe vuruyor.

Daha önce belirttiğim gibi, hızla değişen insan ihtiyaçları, hızla değişen ticaret şekillerinde ekonomideki yapısal reformlarda hızla değişmeli, uygulanmalı, bu reformların sürekliliklerini sağlamak içinde çalışmalar yürütülmelidir.

Bu gün ülkemizin orta gelir tuzağına düşmemizin sebeplerinden biriside kayıt dışı ekonomiye kayıtsız kalmamızdır. Dalgalı bir seyir izleyen kayıt dışı ekonomi reel olarak ölçmek zor olmakla beraber, son yıllarda %35 ve üzerinde olduğu iktisatçıların ifadeleridir.

1980-2003 yılları arasında Maliye Gazetesinin 2009 yayınlarında kayıt dışı ekonomi %11-28 arasındadır. Kayıt dışı ekonominin sonucu olarak 2005 yılındaki vergi kaybının %35 olduğu tahmin edilmektedir.

Sektörel Olarak Baktığımız Zaman ;

- 1-) Gayrimenkul (bina, inşaat, emlak ve arazi) sektörü
- 2-) Eğlence sektörü,
- 3-) Değerli Taşlar, Mücevher ve Altın Sektörü

4-) Cep Telefonu ve her Türlü Elektronik Eşya Sektörü,

5-) İkinci el ürün satış sektörü,

6-) İnternet satışları sektörü

7-) Sanal Dünya Ticareti

Bu sektörlerin tahmin edilemeyecek oranda ki kısmının kayıt dışı olduğunu bilmeyen var mı?

Enflasyonun artışıındaki en büyük sebeplerden biri kayıt dışı ekonomidir. Kayıt dışı ekonomi, milli gelirlerdeki adaletsiz dağılımında en önemli sebebidir.

Kayıt dışı ikinci el ticareti yapanlar ile aynı sektörde kayıtlı çalışan işletmelerin arasındaki haksız rekabete fırsat verilmesinin sorumlusu kim ?

Bu konuda bir genelge yok mu? Yoksa niye yok ? Var ise nerede..?

Sporcuların transferleri ve bu transferlerde harcanan milyon dolarların vergisi de, büyük bir soru işaretidir.

İllegal ve Enformel ekonomiyle mücadeleyi daha etkin ve sürdürülebilir yapmalıyız.

Yetersiz de olsa çıkan genelgeleri, yazıları uygulayan var mı? (Yazdım , okudun mu?, okudun, anladın mı?, anladın, uyguluyor musun?, uygulamayı devam ettiriyor musun?)

Özetle, vergi sisteminin OECD ülkelerindeki kayıtlı ve kayıt dışı ekonominin GSYİH ya oranlarının ortalamasına baktığımız zaman..

Gümüşhane ve Gümüşhane gibi gelişmekte olan küçük illerdeki esnaf ve tüccarımızın, vergi ödemek gibi bir sıkıntısı olmayacaktır.

Adaletle vergilendirilmiş kazanç kutsaldır.'' Şeklinde konuştu.